

POLİS ADAYLARININ “DEMOKRASİ” KAVRAMINA İLİŞKİN ALGILARININ METAFORLAR ARACILIĞIYLA İNCELENMESİ¹

An Investigation of the Perceptions of Prospective Police Officers about “Democracy” Concept through Metaphors

Sibel Güzel YÜCE*
Özden DEMİR**

Özet

Bu çalışma, polis adaylarının “demokrasi” kavramını nasıl algıladıkları ve bu kavramla ilgili mevcut algılamalarında hangi kaynakların etkili olduğunu belirlemeyi amaçlamaktadır. Polis adaylarının demokrasi algılarını tespit etmek için metaforlar kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını, Kemal Serhatlı Polis Meslek Yüksek Okulu (PMYO) bünyesinde öğrenim gören 192 ikinci sınıf polis adayı oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan bir anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizinin yanı sıra betimsel istatistikî yöntemler de kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulardan, polis adaylarının büyük bir çoğunluğunun demokrasi eğitiminin en temel kavramı olan demokrasi kavramını özgürlük, güç ve kontrol aracı, gelişen bir varlık, eşitlik ve farklı unsurları içeren bir kavram olarak algıladıkları görülmüştür. Bunun yanında polis adayları, demokrasi algılarını en çok etkileyen faktörün kitle iletişim araçları olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgular doğrultusunda, polis adaylarının demokrasi kavramına ilişkin olumlu ve olumsuz algılarının formal eğitimden çok informal ve örtük programdan gelen etkiler sonucunda şekillendiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Polis Adayları, Metafor, Demokrasi Kavramı, Demokrasi Eğitimi.

¹ Bu çalışma, 27-28 Nisan 2009 tarihleri arasında Adana’da düzenlenen “Polis Eğitim Programlarının Toplumsal Temelleri ve Çağdaş Gelişmeler” isimli Sempozyum bildirisinin geliştirilmiş halidir.

*Arş.Gör., Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, sguzel@cu.edu.tr

**Yrd. Doç.Dr., Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, oooozden@gmail.com.tr

PBD, 13 (2) 2011, ss.147-178

Abstract

This study aims to identify the way prospective police officers view about democracy concept and the sources that affect their present perceptions. Metaphors were used in order to determine the perceptions of prospective police officers about the concept of democracy. The participants of the study are 192 second-grade students attending Kemal Serhatlı Police Vocational High School (PMYO). The data were collected through the questionnaire prepared by the researcher and analyzed using content analysis and descriptive statistical methods. The data obtained from the study show that the majority of the prospective police officers perceive democracy, the fundamental concept in democracy education, as a concept containing freedom, a tool for power and control, a developing term, equality, and comprising various elements. Besides, prospective police officers state that the most influential factor affecting their perceptions about democracy is the mass media. These findings indicate that informal education and implicit learning have more influence than the formal education on the positive and negative perceptions of democracy concept.

Key Words: Prospective Police Officers, Metaphor, Democracy Concept, Democracy Education.

Giriş

Günümüzde etkin bir dünya vatandaşı olma açısından bireyin, demokrasi ve insan hakları kavramlarını öğrenmesi ve bu kavramlarla ilgili bilgi, beceri ve davranışlarını sürekli güncellemesi çok büyük önem arz etmektedir (Tanırlı, 2007). Bu açıdan bakıldığında demokrasi kavramının günümüz dünyasının sihirli kavramlarından biri haline geldiği söylenebilir (Şaylan, 1998).

Eski Yunancada halk tarafından yönetilme anlamına gelen demokrasi kavramı, halk anlamına gelen “demos” ile güç, kudret, iktidar ve yönetim anlamına gelen kratos kelimelerinin birleşmesiyle meydana gelmiştir (Doğan, 2007; Şaylan, 1998). Dinamik bir anlamı olan demokrasi kavramı, eski Yunanistan’da ortaya çıkmasından günümüze kadar çok farklı şekillerde tanımlanmıştır. Ancak buna rağmen tanımlanması zor olan kavramlar arasında yer almaktadır. Çünkü kişiler, toplumlar ya da toplumsal kesimler, bir idealin ölçüsü olarak düşündükleri demokrasiyi ken-

dilerine göre belli değer yargıları, tercihler ve istekler çerçevesinde yorumlamaktadırlar (Şaylan, 1998).

Demokrasi kavramının en sık karşımıza çıkan tanımı, en genel ifadeyle, demokrasinin halkın egemenliğine dayanan bir yönetim şekli olduğudur (Doğan, 2007). Demokrasi kavramıyla ilgi bir başka tanım ise, "siyasi iktidarın, toplumda toplum için bizzat toplum tarafından kullanılması" şeklindedir (Şaylan, 1998). Demokrasi kavramının, bireylerin haklarını koruyan ve kendi yaşamlarını özgürce sürdürmelerini sağlayan bir yönetim biçimi olduğu kadar, yaşam deneyimlerine bir bütünlük ve bir anlam kazandırma istençlerini destekleyen bir yönetim biçimi olduğu da ifade edilmektedir (Touraine, 2004). Bu doğrultuda, demokrasinin asıl amacının, insanın özgürce gelişmesini ve yaşamasını sağlamak olduğu söylenebilir (Doğan, 2008:10).

Demokrasi; demokrasiyi yerleştirecek, koruyacak ve güçlendirerek yaşatacak yurttaşların varlığı halinde güvencededir (Kaldırım, 2005:146). Bu nedenle eğitim demokrasinin gelişmesinde çok önemli rol oynamaktadır (Büyükkaragöz, 1990). Demokrasi; demokrasinin temel özellikleri hakkında bilgi sahibi olan, demokratik toplumun anlamını bilen ve demokratik değerlere inanan vatandaşlar gerektirir (Doğanay, 2010). Bir toplumun vatandaşları bu özellikleri taşımadığı takdirde demokrasi kültürü gelişmeyeceği gibi demokrasi otokrasiye de dönüşebilir (Gömleksiz ve Vural, 2006). Bir başka ifadeyle, her yönetim biçimi kendisini yaşatacak bireyler yetiştirmeyi hedeflediği için demokrasi ile yönetilen toplumların da demokrasi eğitimi yoluyla demokrasiyi yaşatacak insanlar yetiştirmesi gerekir (Kaldırım, 2005). Bu insanları yetiştirilmesi ise daha önce de ifade edildiği gibi ancak ve ancak eğitim yoluyla gerçekleşir.

Bir bireyin demokrasi kavramını geliştirmesinde eğitimden bahsedildiği zaman bu konudaki sorumluluk her ne kadar örgün eğitim kurumlarına yüklense de son zamanlarda aile, medya, çevre vb. faktörlerin en az örgün eğitim kurumları kadar etkili olabileceği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, demokrasi kültürünün geliştirilmesinde ve demokratik değerlerin kazandırılmasında aileye, sosyal çevreye, örgün eğitim kurumlarına ve kitle iletişim araçlarına büyük görevler düşmektedir (Genç, 2006).

Açıklamalardan da anlaşıldığı gibi demokrasi, insanlık için bir yönetim biçimi, bir değer ve bir yaşam tarzı olmasından dolayı günlük yaşamda, genel ve mesleki eğitim programları çerçevesinde de ele alınması gereken önemli bir kavramlar arasında yer almaktadır. Gerek etkin bir vatandaş olabilmeleri, gerekse demokrasi kavramının koruyucuları konumunda olmaları bakımından polis meslek eğitiminde de bu kavramın ayrı bir yeri bulunmaktadır.

Günümüzde, bir ülkenin polisinin o ülkenin yönetim şeklinin aynası olduğu vurgulanmaktadır (Dikici, 2007). Bu bağlamda görevi bakımından polis, demokratik yönetim ve yaşayış biçimini bir başka ifadeyle demokrasi kültürünü geliştirebilecek bir konumdadır. Polis adayları ve memurlarının, böyle bir hizmette bulunabilmesi için demokrasi kültürünü bir yaşam tarzına dönüştürmeleri ve bundan önce demokrasi ve demokrasiyle ilgili temel kavramları bilmeleri gerekmektedir. Bu temel bilgilerin yanı sıra, polisin olumlu bir demokrasi algısına da sahip olması ayrıca önem taşımaktadır. Çünkü, bir polisin demokrasiyle ilgili temel bilgilere sahip olması demokrasi kültürünü koruyacağı veya geliştireceği anlamına gelmemektedir. Bu noktada demokrasiyle ilgili temel bilgilerden çok sahip olduğu demokratik değerler ve bu değerlere bağlı olarak oluşan demokrasi algısı belirleyici bir rol oynamaktadır. Bir başka ifadeyle, demokrasi algısı, dolaylı da olsa, polisin kişisel ve mesleki yaşam kalitesini etkileyen bir unsurdur. Polisin kişisel ve mesleki yaşam kalitesini etkileyen demokrasi algısının şekillenmesinde ise polisin yetiştiği aile ve içinde yaşadığı çevre kadar aldığı mesleki eğitimin de etkili olduğu söylenebilir.

Özetle, polislerin, toplumda demokrasinin korunması ve geliştirilmesinde önemli bir role sahip olduklarından dolayı, özellikle mesleki eğitimleri sırasında nasıl bir demokrasi algısına sahip olduklarını ve demokrasi algılarının oluşmasına en çok etki eden faktörün (kaynağın) ne olduğunun belirlenmesi önem kazanmaktadır. Şüphesiz ki hizmet öncesinde sahip oldukları demokrasi algısı hizmet içindeki tutum ve davranışları etkileyecektir.

Polis adaylarının eğitim gördükleri Polis Meslek Yüksek Okullarında (PMYO) demokrasi ve demokrasi eğitimiyle ilgili konulara “İnsan Hakları ve Kamu Hürriyeti” dersinde yer verilmektedir. Bu dersi alan polis adaylarının demokrasi, insan hak ve sorumlulukları konularında sahip

oldukları bilgi düzeyini arttırmaları, olumlu tutum geliştirmeleri, varsa kavram yanlışlarını düzeltmeleri beklenmektedir. Fakat bu beklentinin gerçekleşmesi özellikle demokrasi kavramının soyut olması ve farklı insanlar için farklı anlamlara gelmesinden dolayı gerçekten zordur.

Demokrasi ve demokrasi eğitimiyle ilgili yurt içinde yapılan araştırmalar incelendiğinde bu araştırmaların yönetici, öğretmen ve öğrenciler üzerinde yapıldığı görülmüştür. Bu araştırmalarda, daha çok, demokrasi algısı, demokratik tutum ve davranışlar, demokrasi eğitimi ve demokrasi eğitiminin önemine odaklanıldığı görülmüştür (Atasay, 1997; Uslu 2003; Kaldırım, 2005; Çalık, 2002; Gündoğdu, 2004; Doğanay, 2010. Demokrasi ve demokrasi eğitimiyle ilgili polis ve polis adayları üzerinde yapılan çalışmaların az olduğu ve daha çok demokrasi odaklı polislik ile toplum destekli polislik (Çetinkaya, 2003, Yasin 2006, Güçlü 2008) içinde değerlendirildiği tespit edilmiştir. Yurt dışında yapılan çalışmalar incelendiğinde ise demokrasi ve polislik kavramlarının tartışılmasının yaygınlaşmaya başladığı ve ayrı bir önem taşıdığı görülmüştür (Sklansky, 2005; Marenin, 2004). Bu bağlamda, yapılan bu araştırma, demokrasinin koruyucuları konumunda çalışacak olan polis adaylarının; demokrasi kavramla ilgili algılarının ortaya koyulması, demokrasi algılarının oluşmasına etki eden kaynakların belirlenmesi ve demokrasi kavramıyla ilgili mevcut bilgileri hakkında da fikir vermesi açısından önemli görülmektedir. Dolayısıyla bu çalışmadan elde edilen bulguların polis meslek eğitimi programlarının geliştirilmesine ve bu program kapsamındaki "insan hakları ve demokrasi" dersinin öğretimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu problem ve gerekçeler doğrultusunda, çalışmada polis adaylarının demokrasi algılarına ilişkin oluşturdukları metaforların ve bu metaforların oluşturmalarına etki eden kaynakların ne olduğunun belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

- Polis adaylarının demokrasi kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?
- Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

➤ Polis adaylarının demokrasiyle ilgili oluşturdukları metaforlara etki eden kaynaklara (aile, öğretmen, TV, kitap vb.) ilişkin görüşleri nelerdir?

1. Araştırma Yöntemi

1.1. Araştırma Deseni

Genel amaç doğrultusunda araştırmada, nitel araştırma desenlerinden biri olan olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu bilim deseninde, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006:72). Demokrasi kavramı da gerek günlük yaşamda gerekse okul yaşantımızda sık karşımıza çıkan ve tam olarak anlamını kavrayamadığımız olgulardan biridir. Polis adaylarının demokrasi kavramına ilişkin algılarının belirlenmesinde ise metaforlara (mecazlara) başvurulmuştur. Son yıllarda *metafor*, bir bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada kullanabileceği güçlü bir *zihinsel model* olarak değerlendirilmektedir (Arslan ve Bayrakçı, 2006).

1.2. Katılımcılar

Bu araştırmanın katılımcıları, 2008-2009 öğretim yılları ikinci yarısında Adana Polis Meslek Yüksek Okulu bünyesinde öğrenim gören polis adayları ikinci sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmaya 192 erkek öğrenci katılmıştır. Katılımcıların yaşlarının aritmetik ortalaması 21'dir. Demokrasi kavramıyla ilgili katılımcılar birinci ve ikinci sınıfta birer krediye sahip "İnsan Hakları Kamu Hürriyetleri" adında bir ders almışlardır.

1.3. Verilerin Toplanması

Araştırma soruları doğrultusunda veri toplamak amacıyla iki kısımdan oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Anket formunun ilk kısmında, araştırmaya katılan polis adaylarının her birinden *demokrasi* kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amacıyla "Demokrasi ... gibidir, çünkü" cümlesinin tamamlanması istenmiştir. İkinci kısmında ise metaforlarını oluştururken etkilendikleri kaynakları belirtmeleri

amacıyla açık uçlu bir soru sorulmuştur. Böylece, polis adaylarının el yazılarıyla kaleme aldıkları bu anket formları, araştırmada temel veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

1.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Bu araştırmada verilerin analiz edilmesi ve raporlaştırılmasında Saban'ın (2008) "İlköğretim I. Kademe Öğretmen ve Öğrencilerinin Bilgi Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler" adlı makalesinden yararlanılmıştır. Bu doğrultuda, katılımcıların geliştirdikleri metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması süreci; (1) eleme ve arıtma, (2) derleme ve kategori geliştirme, (3) geçerlik ve güvenilirliği sağlama olmak üzere üç aşamada gerçekleştirilmiştir.

İlk aşamada, polis adaylarından (n=192) toplanan anket formları dikkatlice okunduktan sonra geçici bir metafor listesi hazırlanmıştır. Daha sonra, katılımcıların ürettikleri metaforlar tekrar gözden geçirilerek, her metafor konusu, kaynağı ve konusu ile kaynağı arasındaki ilişki değerlendirilerek geçerli metaforlara ulaşılmıştır. Geçerli sayılmayan 41 polis adayının anket formu araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu anket formların araştırma kapsamı dışında bırakılma gerekçeleri ise şöyledir: a) *herhangi bir metafor kaynağı içermemesi* (b) *metafora ilişkin herhangi bir gerekçenin (ya da mantıksal dayanağın) sunulmaması* (yani, *niçin öyle olduğuna ilişkin ileri sürülen bir sebebin belirtilmemesi*) (c) *birden fazla kategoriye ait özellikleri içeren metaforların bulunmasıdır*.

İkinci aşamada, kodlamalardan sonra kalan 151 katılımcının sunduğu geçerli 73 metafor tekrar gözden geçirilerek yeni bir metafor listesi hazırlanmıştır. Daha sonra, metaforlar *demokrasi* olgusuna ilişkin sahip oldukları ortak özellikler bakımından 13 kavramsal kategori altında toplanmıştır. Bunun için özellikle 73 metafor hakkında oluşturulan *örnek metafor* listesi baz alınmıştır ve her metaforun *demokrasi* olgusunu nasıl kavramsallaştırdığı dikkate alınmıştır. Her metafor demokrasiye ilişkin sahip olduğu perspektif bakımından belli bir kodla kodlanmıştır (örneğin: *güç olarak demokrasi, özgürlük olarak demokrasi... vb*).

Verilerin analizinde üçüncü aşama ise geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşamasıdır. Toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek,

2006:257). Bu araştırmada, araştırma sonuçlarının geçerliğini sağlamak amacıyla iki önemli süreç gerçekleştirildi: (a) Veri analiz süreci (özellikle de 13 kavramsal kategoriye nasıl ulaşıldığı) detaylı bir şekilde açıklandı. (b) Araştırmada elde edilen 73 metafora ilişkin oluşturulan 13 kategorinin her biri için onu en iyi temsil ettiği varsayılan örnekler seçilerek bu örneklere bulgular kısmında yer verilmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak içinse, araştırmada ulaşılan 13 kavramsal kategori altında verilen metaforların söz konusu kavramsal kategorileri temsil edip etmediğini teyit etmek amacıyla iki araştırmacının metafor ve metaforlara ilişkin kategorileri karşılaştırıldı. İki araştırmacının görüşlerinin karşılaştırılması sonucu elde edilen kodlayıcılar arası güvenilirlik .82 (Güvenirlik=görüş birliği/görüş birliği+görüş ayrılığı) olarak hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). İki araştırmacı görüş ayrılığı olan metaforlar üzerine tartışarak metaforlar uygun kategoriler altına yerleştirilmiştir. İki araştırmacı arasında görüş birliği sağlanması amacıyla polis adaylarının metaforu oluştırmalarındaki gerekçeler dikkate alınmıştır.

2. Araştırma Bulguları

Araştırmanın bulgular kısmı araştırma soruları doğrultusunda iki başlık altında ele alınacaktır. İlk bölümde öncelikle, polis adaylarının demokrasi kavramına ilişkin algılarını yansıtan 73 metafor ve bu metaforların üretilme gerekçeleri doğrultusunda araştırmacılar tarafından oluşturulan kavramsal kategoriler sunulmuştur. Daha sonra, her kategori ayrı ayrı ele alınarak polis adaylarının demokrasi algısının göstergesi olarak her bir kategorinin özelliklerini yansıtacak doğrudan alıntılara yer verilmiştir. İkinci bölümde ise polis adaylarının demokrasi kavramıyla ilgili metaforları üretirken etkisinde kaldıkları kaynaklara ilişkin görüşleri yer almaktadır.

2.1. Birinci ve İkinci Araştırma Sorularına İlişkin Bulgular

“Polis adaylarının demokrasi kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?” şeklinde ifade edilen ilk araştırma sorusu doğrultusunda polis adaylarının toplam 73 adet *geçerli metafor* ürettiği bulunmuştur. Tablo 1’de demokrasi kavramıyla ilgili polis adayları (n=151) tarafından üretilen 73 metafor ve frekansları yer almaktadır.

Tablo 1’de polis adaylarının değişik metaforlarda dağıldıkları görülmektedir. Toplam 73 metafordan 21 kişi tarafından üretilen 1, 2-8 kişi tarafından üretilen 20 ve 1’er kişi tarafından üretilen 52 metafor bulunmaktadır.

Tablo 1: Polis Adaylarının Ürettikleri Metaforlar

Metafor	(f)	Metafor	(f)	Metafor	(f)	Metafor	(f)	Metafor	(f)	Metafor	(f)
Kuş	21	Ahtapot	3	K. Kıta	1	Lego	1			Orman	1
Bukalemun	8	Elbise	2	K. Sürüsü	1	Hız. Ömer	1	Işık	1	S. İ. Çark	1
İnsan	8	Ütopya	2	Deniz	1	Şirin Baba	1	Plastik	1	Dişli sistem	1
Terazi	6	Güvercin	2	Gökkuşuğu	1	A. Öğretmen	1	Top	1	Tartı	3
Aslan	5	Yemek	2	Elek	1	D. Pervane	1	Amip	1	Üçgen	1
Kurt	5	İlaç	2	Para	1	D. Merkezi	1	Lunapark	1	Ateş	1
Su	5	At	2	Laboratuvar	1	Teknoloji	1	Timsah	1	Hava	1
Arı	4	Anne	2	Ü. D.Yetkili	1	Fidan	1	Tır	1	Mobilya	1
Karınca	4	Felsefe	1	B. Terazi	1	Çiçek	1	Lüks yalı	1	Okyanus	1
Ağaç	4	İşçi	1	Kral Tacı	1	Yarasa	1	Kale	1	Rütbe	1
Doğa	4	Hayal	1	Dev	1	Makine	1	Kartal	1	G. Sürüsü	1
Kitap	3	Güneş	1	K. Yoğurt	1	S. Değnek	1	V. doğa	1	Leopar	1
Hamur	3	Anne Kuş	1								

“Polis adayları tarafından üretilen metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?” şeklindeki ikinci araştırma sorusu doğrultusunda yapılan içerik analizi sonucunda ise üretilen 73 metafor ortak özellikleri dikkate alınarak 13 kategori altında toplandığı görülmüştür. Tablo 2’de demokrasi kavramıyla ilgili polis adayları (n=151) tarafından üretilen 73 metaforun 13 kategoriye göre dağılımı gösterilmektedir.

Tablo 2: Demokrasi Kavramıyla İlgili Metaforlara İlişkin Kategoriler

Kategori	Öğrenci		Metaforlar	
	(f)	(%)	(f)	(%)
Özgürlük anlayışı olarak demokrasi	26	17.21	5	6.85
Güç anlayışı olarak demokrasi	25	16.56	17	23.29
Duruma göre değişen bir varlık olarak demokrasi	17	11.26	8	10.96
Gelişen bir varlık olarak demokrasi	15	9.94	5	6.85
Eşitlik anlayışı olarak demokrasi	14	9.27	8	10.96
Farkı unsurları içeren bir varlık olarak demokrasi	13	8.61	7	9.59
Zorunlu bir gereksinim olarak demokrasi	9	5.96	4	5.48
İşbirliği aracı olarak demokrasi	9	5.96	3	4.11
Değerli bir varlık olarak demokrasi	8	5.30	5	6.85
Sistem olarak demokrasi	5	3.31	5	6.85
Denge unsuru olarak demokrasi	5	3.31	3	4.11
Erişilmesi güç bir varlık olarak demokrasi	3	1.98	2	2.74
Barış aracı olarak demokrasi	2	1.33	1	1.36
Toplam	151	100	73	100

Tablo 2’de de görüldüğü gibi polis adayları, en çok “özgürlük anlayışı olarak demokrasi” (f:26) kategorisinde metafor oluştururlarken en az metaforu ise “barış aracı olarak demokrasi” (f:2) kategorilerinde oluşturdukları bulunmuştur.

Bu bölümde, ilk olarak demokrasi kavramına ilişkin araştırmada geliştirilen 13 kavramsal kategori ve her bir kategorinin sahip olduğu özellikler doğrudan alıntılarla da desteklenerek tanıtılmaktadır.

Kategori 1: Özgürlük Anlayışı Olarak Demokrasi

Polis adaylarının demokrasi kavramıyla ilgili algılarının “özgürlük anlayışı olarak demokrasi” kategorisi; kuş, at, deniz, felsefe ve keşfedilmemiş kıta metaforlarında oluşmaktadır. Özgürlük anlayışı olarak demokrasi kategorisinde üretilen bu metafor ve metaforların üretilme gerekçeleri

dikkate alındığında polis adaylarının demokrasi algısının özgürlük kavramıyla ilişkilendirildiği söylenebilir. Tablo 3'te bu kategoriye oluşturan metaforlar, her bir metaforu geliştiren katılımcı sayısı ve yüzdesi sunulmuştur.

Tablo 3: Özgürlük Anlayışı Olarak Demokrasi

Metafor	Öğrenci	
	(f)	%
Kuş	21	13.91
At	2	1.32
Deniz	1	0.66
Felsefe	1	0.66
Keşfedilmemiş kıta	1	0.66
Toplam Öğrenci	26	17.21
Toplam Metafor	5	6.85

Tablo 3'e bakıldığında bu kategoriye toplamda 26 katılımcı (%17.21) ve 5 metafor (%6.85) temsil etmektedir. Bu kategoriye bir polis adayının ifadesi örnek olarak verilebilir:

“.....Kuşları bir kafese kapattığımızda özgürlük haklarını ellerinden almış oluruz.....Demokrasi de insanların kendi kendilerinin yönetmeleri anlamına geldiğinden insanların yeterince özgür olmaları gerekir” (Ö₃₇)

Kategori 2: Güç Anlayışı Olarak Demokrasi

Polis adayları “güç anlayışı olarak demokrasi” kategoriyle ilgili; aslan, kurt, kral tacı, dev, kaymaklı yoğurt, sihirli değnek, leopar, koyun sürüsü, timsah, tır, lüks yalı, kale, kartal, rütbe, geyik sürüsü, üst düzey yetkili ve bozuk terazi metaforlarını üretmişlerdir. Bu metafor ve gerekçeleri dikkate alındığında polis adaylarının demokrasi algısı demokrasinin güçlünün yanında olduğu şeklindedir. Tablo 4'te bu kategoriye ilişkin metaforlar ve her bir metaforu geliştiren katılımcı sayısı ve yüzdesi sunulmuştur.

Tablo 4: Güç Anlayışı Olarak Demokrasi

Metafor	Öğrenci		Metafor	Öğrenci	
	(f)	%		(f)	%
Aslan	5	3.31	Tır	1	0.66
Kurt	5	3.31	Lüks yalı	1	0.66
Kral Tacı	1	0.66	Kale	1	0.66
Dev	1	0.66	Kartal	1	0.66
Kaymaklı yoğurt	1	0.66	Rütbe	1	0.66
Sihirli Değnek	1	0.66	Geyik sürüsü	1	0.66
Leopar	1	0.66	Üst düzey yetkili	1	0.66
Koyun sürüsü	1	0.66	Bozuk Terazi	1	0.66
Timsah	1	0.66			
Toplam Metafor	17	23.29			
Toplam Öğrenci	25	16.56			

Tablo 4’te bakıldığında güç anlayışı olarak demokrasi kategorisini toplamda 25 katılımcı (%16.56) ve 17 metafor (%23.29) temsil etmektedir. Polis adaylarından Ö₄₇ ve Ö₁₅₉ kategoriye ait metaforlarını aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir:

Ö₍₄₇₎ “Yoğurdu eline alan, elinde bulunduran yoğurdu kaymağıyla yer. Diğerleri ise elinde ne kalırsa onu yer, yiyecek yoğurt kalırsa.....”

Ö₍₁₅₉₎ ise; “Derece, kıdem ve rütbe artıkça herkes demokrasiyi ele geçirir. Daha alt rütbe de olan biri daha çok ezilir ve küçük işleri yapmaya mahkûm’dur. Rütbe arttıkça büyük işleri yapmaya başlar. Bu sefer o ezmeğe başlar”

Kategori 3: Duruma Göre Değişen Bir Varlık Olarak Demokrasi

Duruma göre değişen bir varlık olarak demokrasi kategorisinde polis adayları; bukalemun, hamur, yarasa, lego, ışık, plastik, top ve amip metaforlarını üretmişlerdir. Polis adaylarının ürettikleri metaforlarla ilgili açıklamaları incelendiğinde; demokrasinin çıkara göre şekillendirilebileceği, bireye göre değişebileceği ve sürekli bir değişim içerisinde olduğuna ilişkin bir vurgu yapılmıştır. Oluşturan bu metaforlar, her bir metaforu geliştiren katılımcı sayısı ve yüzdesi Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5: Duruma Göre Değişen Bir Varlık Olarak Demokrasi

Metafor	Öğrenci	
	(f)	%
Bukalemun	8	5.30
Hamur	3	1.98
Yarasa	1	0.66
Lego	1	0.66
Işık	1	0.66
Plastik	1	0.66
Top	1	0.66
Amip	1	0.66
Toplam Metafor	8	10.96
Toplam Öğrenci	17	11.26

Tablo 5'e göre, bu kategoriye toplamda 17 katılımcı (%11.26) ve 8 metafor (%10.96) temsil etmektedir. Bu kategoriyle ilgili şu örnek verilebilir:

“Her devlet demokrasi anlayışını kendi politikasına göre uygular. Kendi çıkarları ne yönde ağır basıyorsa o tarafa yönlendirilir. Adeta bir bukalemun gibidir. İşine geldiği zaman demokrasi' der. İşine gelmediği zaman demokrasiye adiyos.....” Ö₄₀

Kategori 4: Gelişen Bir Varlık Olarak Demokrasi

Polis adayları gelişen/büyüyen bir varlık olarak *demokrasi* kategorisinde; insan, ağaç, teknoloji, fidan ve çiçek metaforlarını üretmişlerdir. Bu kategoride polis adayları tarafından demokrasi; gelişen olgunlaşan bir kavram olarak ele alınmıştır. Tablo 6'da bu kategoriye oluşturan metaforlar, her bir metaforu geliştiren katılımcı sayısı ve yüzdesi sunulmuştur.

Tablo 6: Gelişen Bir Varlık Olarak Demokrasi

Metafor	Öğrenci	
	(f)	%
İnsan	8	5.3
Ağaç	4	2.65
Teknoloji	1	0.66
Fidan	1	0.66
Çiçek	1	0.66
Toplam Metafor	5	6.85
Toplam Öğrenci	15	9.94

Tablo 6'ya göre, bu kategoriyi toplamda 15 katılımcı (%9.94) ve 5 metafor (% 6.85) temsil etmektedir. Bu kategoriye ilişkin örnek aşağıdaki gibidir:

“Demokrasi insan gibi doğan, büyüyen, gelişen bir varlıktır. Demokrasi bir bebek gibi ilk önce bir bakıcıya anneye ihtiyaç duyar. Hayatı öğrenir, içinde bulunduğu ortama göre karakteri oturmaya başlar. Bu karakter belli bir olgunluk, belli bir düşünce ve özgürlük tarzının oluşumunu sağlar....” (Ö₃₄)

Kategori 5: Eşitlik Anlayışı Olarak Demokrasi

Polis adayları tarafından eşitlik anlayışı olarak *demokrasi* kategorisinde; terazi, anne, anne kuş, Hz.Ömer, şirin baba, adil öğretmen, dönen pervane ve dairenin merkezi metaforları üretilmiştir. Bu metafor ve gerekçelerinden polis adaylarının demokrasi algısının eşitlik ve adalet kavramlarıyla ilişkilendirdikleri söylenebilir. Tablo 7’de bu kategoriyi oluşturan metaforlar, her bir metaforu geliştiren katılımcı sayısı ve yüzdesi sunulmuştur.

Tablo 7: Eşitlik Anlayışı Olarak Demokrasi

Metafor	Öğrenci	
	(f)	%
Terazi	6	3.97
Anne	2	1.32
Anne Kuş	1	0.66
Hz. Ömer	1	0.66
Şirin Baba	1	0.66
Adil Öğretmen	1	0.66
Dönen pervane	1	0.66
Dairenin merkezi	1	0.66
Toplam Metafor	8	10.96
Toplam Öğrenci	14	9.27

Tablo7'ye göre, bu kategoriye toplamda 14 katılımcı (%9.27) ve 8 metafor (%10.96) temsil etmektedir. Polis adaylarından Ö₁₂₈ "Terazinin iki kefesi eşitlenerek bir şeyler yapılır. Demokrasi de eşitlik demektir. Adliyelerin amblemlerinde de terazi şekli vardır. Bu da devletimizin eşitlik ilkesine ne kadar bağlı olduğunu gösterir" ifadesiyle demokrasi kavramını teraziye benzetmiştir. Ö₃₀ ise "Eşitliğin olduğu her yerde, adaletin gerçekleştiği her evrede demokrasi mevcuttur. Çünkü pervanenin kaç kanattı olursa olsun, hepsi eşit, aynı seviyede, aynı hızda dönmekte, her biri diğerinde farklı değildir" şeklinde bir ifade kullanarak demokrasiyi pervaneye benzetmiştir.

Kategori 6: Farklı Unsurları İçeren Bir Varlık Olarak Demokrasi

Polis adayları farklı unsurları içeren bir varlık olarak *demokrasi* kategorisinde; doğa, ahtapot, elbise, gökkuşağı, okyanus, elek ve lunapark metaforlarını üretmişlerdir. Polis adayları ürettikleri bu metaforlarla demokrasinin farklı kavramları içermesiyle çeşitlilik, çok seslilik ve hoşgörü kavramlarına vurgu yapmışlardır. Tablo 8'de farklı unsurları içeren bir varlık olarak demokrasi kategorisini oluşturan metaforlar, her bir metaforu geliştiren katılımcı sayısı ve yüzdesi sunulmuştur.

Tablo 8: Farklı Unsurları İçeren Bir Varlık Olarak Demokrasi

Metafor	Öğrenci	
	(f)	%
Doğa	4	2.65
Ahtapot	3	1.98
Elbise	2	1.32
Gökkuşağı	1	0.66
Okyanus	1	0.66
Elek	1	0.66
Lunapark	1	0.66
Toplam Metafor	7	9.59
Toplam Öğrenci	13	8.61

Tablo 8'e göre, bu kategoriye toplamda 13 katılımcı (%8.61) ve 7 metafor (%9.59) temsil etmektedir. Bu kategoriye ilişkin örnek ifade aşağıdaki şekildedir:

“Elbise, her insan için farklıdır. Her modeli vardır, her bedeni vardır. Toplumlara da demokrasi farklı farklı uyar. Bol gelir. Geçmişte Türkiye de olduğu gibi bazısı sadece giyinmek için giyinir. Sadece adı vardır. O elbiseyi sırf moda olduğu için ya da toplum düşüncesi yüzünden giyerler....” (Ö₂₀)

Kategori 7: Zorunlu Bir Gereksinim Olarak Demokrasi

Polis adayları “zorunlu bir gereksinim olarak demokrasi” kategorisinde; su, yemek, hava ve mobilya metaforlarını üretmişlerdir. Bu kategoride değerlendirilen polis adaylarının demokrasiyi zorunlu bir gereksinim olarak algıladıkları söylenebilir. Tablo 9'da bu kategoriye oluşturan metaforlar, her bir metaforu geliştiren katılımcı sayısı ve yüzdesi sunulmuştur.

Tablo 9: Zorunlu Bir Gereksinim Olarak Demokrasi

Metafor	Öğrenci	
	(f)	%
Su	5	3.31
Yemek	2	1.32
Hava	1	0.66
Mobilya	1	0.66
Toplam Metafor	4	5.48
Toplam Öğrenci	9	5.96

Tablo 9'a göre, bu kategoriye toplamda 9 katılımcı (%5.96) ve 4 metafor (%5.48) temsil etmektedir. Bu kategoriye ilişkin aşağıdaki örnek ifade verilebilir:

“İnsanoğlu teneffüs etmek istediği havayı içine çeker. Demokrasi de aynen hava gibidir. Neyi istersen onu seçer ve ona yöneliriz. Havva demek insan için en vazgeçilmez unsur ise demokrasi de aynen hava gibi insan için vazgeçilmez bir unsurdur.... Demokrasi bir toplumun bir ülkenin en vazgeçilmez unsurlarından birisi olmalıdır....” Ö₈₀

Kategori 8: İşbirliği Aracı Olarak Demokrasi Kategorisi

İşbirliği aracı olarak *demokrasi* kategorisinde polis adayları tarafından; arı, karınca ve işçi metaforları üretilmiştir. Bu metaforlar ve gerekçelerinden polis adaylarının dayanışma, yardımlaşma, paylaşma, iş bölümü, katılım, uyum ve düzen kavramlarını vurguladıkları bulunmuştur. Buradan da polis adaylarının demokrasi algılarının işbirliği ve katılım ile ilişkili olduğu söylenebilir. Tablo 10'da işbirliği aracı olarak demokrasi kategorisini oluşturan metaforlar, her bir metaforu geliştiren katılımcı sayısı ve yüzdesi sunulmuştur.

Tablo 10: İşbirliği Aracı Olarak Demokrasi

Metafor	Öğrenci	
	f	%
Arı	4	2.65
Karınca	4	2.65
İşçi	1	0.66
Toplam Metafor	3	4.11
Toplam Öğrenci	9	5.96

Tablo 10'a göre, bu kategoriyi toplamda 9 katılımcı (%5.96) ve 3 metafor (%4.11) temsil etmektedir. Bu kategoriyle ilgili şu ifade örnek olarak verilebilir.

“Karınca....Birlik ve beraberliğin canlı örneğidir. Onlarda dayanışma, paylaşma, yardımlaşma inanılmaz derecede vardır. Kendi aralarında herkesi yapacağı işi belirlenir, sadece kendilerini düşünmezler. Bütün düşüncüler, mazeret üretmezler. İşini hakkıyla yaparlar” (Ö₁₀₄)

Kategori 9: Değerli Bir Varlık Olarak Demokrasi

Değerli bir varlık olarak demokrasi kategorisinde polis adayları; kitap, ilaç, para, laboratuvar ve güneş metaforlarını kullanmışlardır. Polis adaylarının bu kategoride yer alan metaforlarından demokrasinin varlığının değerli, olumlu ve faydalı; yokluğun ise olumsuz olduğuna dair bir vurgu yaptıkları tespit edilmiştir. Değerli bir varlık olarak demokrasi kategorisine ilişkin metaforlar, her bir metaforu geliştiren katılımcı sayısı ve yüzdesi Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11: Değerli Bir Varlık Olarak Demokrasi

Metafor	Öğrenci	
	(f)	%
Kitap	3	1.98
İlaç	2	1.32
Para	1	0.66
Laboratuvar	1	0.66
Güneş	1	0.66
Toplam Metafor	5	6.85
Toplam Öğrenci	8	5.30

Tablo 11'e göre, bu kategoriye toplamda 5 katılımcı (%6.85) ve 8 metafor (%5.30) temsil etmektedir. Bu kategoriye aşağıdaki örnek verilebilir:

Ö₂₅ "Kitap...Okunmazsa değerini kaybeder. Okunduğunda ise gelişir, büyür ve değer kazanır." İfadesini kullanarak demokrasi kavramını kitiaba benzetmiştir.

Kategori 10: Sistem Olarak Demokrasi Kategorisi

Polis adayları sistem olarak *demokrasi* kategorisinde; vahşi doğa, makine, orman, saatin içindeki çark ve dişli sistem metaforlarını üretmişlerdir. Bu kategoride yer alan metaforlardan; polis adaylarının demokrasi ve demokrasiyle ilgili alt kavramları birbiriyle ilişkili ve birbirini tamamlayan bir sistem olarak algıladıkları söylenebilir. Tablo 12'de sistem olarak demokrasi kategorisini oluşturan metaforlar, her bir metaforu geliştiren katılımcı sayısı ve yüzdesi sunulmuştur.

Tablo 12: Sistem Olarak Demokrasi

Metafor	Öğrenci	
	(f)	%
Vahşi doğa	1	0.66
Makine	1	0.66
Orman	1	0.66
Saatin içindeki çark	1	0.66
Dişli sistem	1	0.66
Toplam Metafor	5	6.85
Toplam Öğrenci	5	3.31

Tablo 12'ye göre, bu kategoriyi toplamda 5 katılımcı (%3.31) ve 5 metafor (%6.85) temsil etmektedir. Bu kategoriye ilişkin bir polis adayının ifadesi aşağıdaki gibidir:

“Bir beyin ve ona bağlı organlardan oluşur. Eğer beyne gelen mesajlar doğru ve sağlıklı ise insanın ayakta kalması ve kendini yönetmesi o derece iyi olacaktır. Birbirine bağlı ve merkezi sinir sistemiyle idare olan bu mekanizmada her uzuv üzerine düşeni yapmalıdır.” Ö₃

Kategori 11: Denge Unsuru Olarak Demokrasi

Denge unsuru olarak *demokrasi* kategorisinde polis adayları tarafından; tartı, üçgen ve ateş metaforları üretilmiştir. Bu kategoriyle ilgili polis adaylarının demokrasi algısının; demokrasinin kullanımının ölçülü ve dengeli olması gerektiğine ilişkin olduğu söylenebilir. Tablo 13'de denge unsuru olarak demokrasi kategorisini oluşturan metaforlar, her bir metaforu geliştiren katılımcı sayısı ve yüzdesi sunulmuştur.

Tablo 13: Denge Anlayışı Olarak Demokrasi

Metafor	Öğrenci	
	(f)	%
Tartı	3	1.98
Üçgen	1	0.66
Ateş	1	0.66
Toplam Metafor	3	4.11
Toplam Öğrenci	5	3.31

Tablo 13'e göre, bu kategoriye toplamda 5 katılımcı (%3.31) ve 3 metafor (%4.11) temsil etmektedir. Bu kategoriye örnek olarak aşağıdaki metafor ve gerekçeleri verilebilir:

“Tartı...Hangi taraf ağır taşarsa o taraf etkili olur. Herkes hakkını verir. Doğru ve yanlışları ölçer ve değerlendirir.” (Ö₁₃₉)

“Ateş....Biz ateşten uzak kalırsak üşür, yaşamı sürdüremeyiz. Ateşe çok yaklaşırsak yanar, hayat yine son bulur. Bu aradaki dengeyi iyi sağlayamazsak, yaşamımızı bir türlü son buldururuz. Sonuçta toplumlarında demokrasiyle olan ilişkisi böyledir. Bu denge hayatın düzenini sağlar.” (Ö₁₀₈)

Kategori 12: Erişilmesi Güç Bir Kavram Olarak Demokrasi

Erişilmesi güç bir kavram olarak *demokrasi* kategorisinde; ütopya ve hayal metaforları üretilmiştir. Bu kategoriye oluşturan metaforlar incelendiğinde polis adaylarının demokrasinin tam anlamıyla uygulanabilirliğinin zor olduğuyla ilgili bir algıları olduğu görülmüştür. Tablo 14'te erişilmesi güç bir kavram olarak demokrasi kategorisini oluşturan metaforlar, her bir metaforu geliştiren katılımcı sayısı ve yüzdesi sunulmuştur.

Tablo 14: Erişilmesi Güç Bir Kavram Olarak Demokrasi

Metafor	Öğrenci	
	(f)	%
Ütopya	2	1.32
Hayal	1	0.66
Toplam Metafor	2	2.74
Toplam Öğrenci	3	1.98

Tablo 14'e göre, bu kategoriye toplamda 3 katılımcı (%1.98) ve 2 metafor (%2.74) temsil etmektedir. Bu kategoriye ilişkin aşağıdaki metafor ve gerekçe örnek verilebilir.

“...varlığı ya da yokluğu belli değil, ne gerçek ne de olması düşünülmez. Demokrasi sadece yönetenlerin işine yarar. Onlar için demokrasi vardır. Şu an ülkede olduğu gibi demokrasi sadece sözde kalmış ve onun yerini menfaat almıştır. Bu durumda demokrasi sadece bir hayal ürünüdür.” (Ö₁₅₃)

Kategori 13: Barış Aracı Olarak Demokrasi Kategorisi

Barış aracı olarak *demokrasi* kategorisinde yalnızca güvercin metaforu üretilmiştir. Polis adayları tarafından üretilen bu metafordan demokrasi-nin barışı sağladığıyla ilgili bir vurgu yapılmıştır. Barış olarak demokrasi kategorisine ilişkin bilgiler Tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 15: Barış Aracı Olarak Demokrasi

Metafor	Öğrenci	
	(f)	%
Güvercin	2	1.33
Toplam Metafor	1	1.36
Toplam Öğrenci	2	1.33

Tablo 15'e göre, bu kategoriye toplamda 2 katılımcı (%1.33) ve 1 metafor (%1.36) temsil etmektedir. Barış olarak demokrasi kategorisine örnek olarak aşağıdaki ifade verilebilir:

“Beyaz güvercin...Beyaz güvercin barışı simgeler demokrasi de halkın eşitliğini sağlayarak halk arasındaki çatışmalara bir nevi son verir” (Ö₁₀₅)

3.2. Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

“Polis adaylarının demokrasiyle ilgili oluşturdukları metaforlara etki eden kaynaklara (aile, öğretmen, tv, kitap vb.) ilişkin görüşleri nelerdir?” araştırmanın üçüncü araştırma sorusudur. Bu soruyla ilgili yapıla analiz sonucuna göre polis adayları 73 adet *geçerli metaforu* oluştururken en fazla etkilendikleri kaynaklar Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16: Metaforların Oluşturulmasına En Çok Etki Eden Kaynaklar

Kaynaklar	f	%
Kitle iletişim araçları	152	41.08
Sosyal çevre ve toplum	67	18.11
Kitap	59	15.95
Kişisel düşünce	22	5.95
Siyasiler	11	2.97
Eğitim-Öğretmen	11	2.97
Tarih	7	1.89
Hükümet	6	1.62
Yaşam	5	1.35

Tablo 16'ya bakıldığında polis adayları, demokrasi kavramıyla ilgili metaforları oluştururken en fazla etkilendikleri kaynakların; kitle iletişim araçları (%41.08), sosyal çevre ve toplum (%18.11), kitap (%15.95), kişisel düşünce (%5.95), siyasiler (%2.97), eğitim-öğretmen (%2.97), tarih (%1.89), hükümet (%1.62) ve yaşam (%1.35) olduğunu belirtmişlerdir.

3. Tartışma ve Yorum

Araştırmada yapılan içerik analizleri sonucunda ulaşılan bulgulara göre, polis adaylarının geliştirdiği toplam 73 adet metafor 13 farklı kavramsal kategori altında toplanmıştır. Söz konusu kategoriler; özgürlük anlayışı olarak demokrasi, güç anlayışı olarak demokrasi, duruma göre değişen bir varlık olarak demokrasi, gelişen bir varlık olarak demokrasi, eşitlik anlayışı olarak demokrasi, farkı unsurları içeren bir varlık olarak demokrasi, zorunlu bir gereksinim olarak demokrasi, işbirliği aracı olarak demokrasi, değerli bir varlık olarak demokrasi, sistem olarak demokrasi, denge unsuru olarak demokrasi, erişilmesi güç bir varlık olarak demokrasi ve barış aracı olarak demokrasi şeklindedir.

Bulgular incelendiğinde polis adayları tarafından en fazla metafor oluşturulan kategoriler arasında “özgürlük anlayışı olarak demokrasi” (%17.21) ve “güç anlayışı olarak demokrasi” (%16.56) kategorileri yer alırken en az metafor geliştirilen kategoriler ise “erişilmesi güç bir varlık olarak demokrasi” (%1.98) ve “barış aracı olarak demokrasi” (%1.33) kategorileridir. Üretilen metaforlara ilişkin araştırma bulguları dikkate alındığında demokrasi kavramına ilişkin üretilen metafor ve gerekçelerde; özgürlük, değişim, gelişme, süreç, çeşitlilik, eşitlik, işbirliği, denge ve sistem gibi kavramları içeren ifadelerin yer aldığı görülmüştür. Bu ifadelerden polis adaylarının demokrasi kavramını toplum ve birey için değerli, vazgeçilmez bir unsur olarak algıladıkları anlaşılmıştır. Bu noktadan hareketle polis adaylarının %81.46’sının demokrasi kavramına yönelik olumlu bir algıya sahip oldukları söylenebilir. Araştırma bulgularında dikkat çekici diğer bir nokta ise polis adaylarının %18.54’ünün, demokrasi kavramının güç (otorite) sahibi yaptığına ve demokrasi kavramının erişilmesi güç bir varlık olduğuna ilişkin ifadeleridir. Bu ifadelerden polis adaylarının %18.54’lük bir kısmının demokrasi kavramına ilişkin olumsuz algılarının olduğu sonucu çıkarılabilir.

Polis adaylarının ürettikleri metaforların, olumlu demokratik algılarını yansıtan, “özgürlük anlayışı olarak demokrasi” kategorisinde yoğunlaştığı görülmüştür. Bu kategoride polis adaylarının demokrasi kavramını özgürlük kavramıyla bağdaştırdıkları görülmüştür. Özgürlük unsuru dışında polis adayları; eşitlik, denge, hak, işbirliği, çeşitlilik gibi demokrasinin temel unsurlarına da değinmişlerdir. Bu nedenle polis adaylarının

değindiği bu unsurlar demokrasi kavramına ilişkin olumlu bir algı oluşturmakla birlikte demokrasinin alt unsurlarını da içermesi yönünden de önemli bir bulgudur. Araştırma bulgularından polis adaylarının çok azı metafora ilişkin yaptıkları açıklamalarda karar verme, katılım, seçim gibi demokrasinin ayırt edici özelliklerine değinmişlerdir. Oysa karar verme, katılım ve seçim demokrasi kavramının en önemli ayırt edici özelliklerindedir. Bu bulgu, polis adaylarının demokrasi kavramının ayırt edici özelliklerini tam olarak bilmediklerini göstermektedir.

Polis adaylarının demokrasinin değişim, gelişme ve olgunlaşmayı kolaylaştıran bir varlık gibi algılamaları da demokrasiye ilişkin olumlu bir algıları olduğu şeklinde yorumlanabilir. Gerçekten de demokrasi değişim ve gelişmeyi kolaylaştıran toplum ve birey açısından önemli bir olgudur. Benzer şekilde Tanilli'ye (2003) göre de demokrasinin amacı, bir yerde toplumu derinden değiştirip gelişimin istendik yönde olmasını sağlamaktır. Nitekim Ö₍₁₂₄₎; "Demokrasi herkese göre değişebilen bir kavramdır. Geneldir ancak kişiler demokrasiyi kendine göre yönlendirir. Demokrasi kavramı yere göre, ortama göre, kişiye göre farklılık gösterir" ifadesini kullanarak demokrasinin ortam ve koşullar içerisinde kendisini yenilemesi gerektiğini vurgulamıştır.

Polis adaylarının demokrasi kavramına ilişkin olumsuz algılarını "güç olarak demokrasi" ve "erişilmesi güç bir varlık olarak demokrasi" kategorileri yansıtmaktadır. Polis adaylarının ürettikleri metafor ve metafora ilişkin yaptıkları açıklamalardan demokrasiyi; gücü elinde bulunduranların sahip olacağı ve kullanacağı bir olgu olarak gördükleri anlaşılmıştır. Polislik mesleğinde ast-üst ilişkileri, üniforma, rütbe, otorite, disiplin ve sertliğe kaynaklık eden durumlar olması (Fındıklı, 2000; Çağlar 2000), nedeniyle bu bulgu şaşırtıcı değildir. Polis kimliğini taşıyan her birey-öğrenci ve/veya memur, amir-kendisinden üst sınıf veya rütbede olan herkese itaat etmek zorundadır (Çağlar 2000:100). İleri de polis adayları da okullarında bu alt-üst ilişkisi içinde yer aldıklarından dolayı demokrasiyi erişilmesi güç bir olgu olarak gördükleri söylenebilir. Bu yönde görüş bildiren polis adaylarının açıklamaları dikkate alındığında, yaşadıkları sosyal çevreden ve medyadan gördükleri demokratik olmayan davranış ve tutumlardan bu şekilde düşündükleri anlaşılmaktadır. Aslında hem olumlu hem de olumsuz demokrasi algısına sahip polis adayları bu algıla-

rının oluşmasına kaynaklık eden etmenlerin başında; kitle iletişim araçları (%41.08), sosyal çevre ve toplum (%18.11), kitap (%15.95), kişisel düşünce (%5.95), siyasiler (%2.97), eğitim-öğretmen (%2.97), tarih (%1.89), hükümet (%1.62) ve yaşamın (%1.35) yer aldığını belirtmişlerdir.

Üretilen metaforlar ve bu metaforlarla ilgili gerekçelerden elde edilen diğer bir önemli bulgu da polis adaylarının demokrasi kavramıyla ilgili yeterli bilgi birikimine sahip olmadıkları veya yanlış bilgilere sahip olduklarıdır. Bir başka ifadeyle polis adaylarının, demokrasi kavramına ilişkin kavram yanlışları bulunmaktadır. Aslında, demokrasinin gelişmesinde çok önemli rol oynayan polis ve polis adaylarının; demokrasinin temel özellikleri hakkında bilgi sahibi olmaları, demokratik toplumun anlamını bilmeleri ve demokratik değerlere inanan vatandaşlar olmaları gerekmektedir (Doğanay, 2010; Büyükkaragöz, 1990; Kaldırım, 2005)

Bu bulgular doğrultusunda durumu kısaca özetlemek gerekirse Yükseköğlü vd.'nin (2010:109) belirttiği gibi, demokrasi, bağımsızlık, özgürlük ve eşitlik kavramları polislerin korudukları temel hak ve özgürlükler olmanın yanı sıra, ast-üst ilişkisi içinde ödün vermek durumunda oldukları kavramlar da olmaktadır. Dolayısıyla bu alt-üst ilişkisi içinde eğitim alan polis adaylarının demokrasiye gerçek anlamda ulaşılmasının hayal veya ütopya olarak görmeleri doğaldır. Ayrıca, araştırma bulgularından PMYO programında yer alan örtük programın etkilerinin de öğrencilerin demokrasi kavramına ilişkin ürettikleri metaforları etkilemiş olabileceği söylenebilir. Nitekim, zorunlu bir gereksinim olarak, barış aracı olarak, denge aracı olarak, farklı unsurları içeren bir varlık olarak demokrasi gibi kategoriler okuldaki örtük programın öğrenciler üzerindeki etkisini yansıtmaktadır. Örtük program, ders kitabında okunanlar ya da sınıfta tartışılanların aksine, gerçek yaşam deneyimlerinden ve belli sosyal normlardan oluşan programdır (Sarı, 2007). PMYO'ndaki değerler sistemi, bir yaşama biçimi olarak demokrasi ve insan hakları temelinde biçimlendirilebilirse, örtük program yoluyla öğrencilere demokratik tutum ve davranışların kazandırılmasında önemli katkılar sağlanabilir. Bu da ancak demokratik ilkeleri benimsemiş, bu ilkeleri yaşama uygulayabilen, otoriteryen nitelikler taşımayan yönetici ve öğretmenlerle mümkün olabilir (Gömlüksiz ve Vural, 2006). PMYO' ları, demokrasinin yaşandığı yerler olabilirse, yetiştireceği polislerin demokrasinin gelişimine

yapacakları katkı da olumlu yönde etkileyebilir. Çünkü bulgulardan da anlaşıldığı gibi PMYO’larındaki öğrencilerin demokrasiyle ilgili algılarının sadece okullarında verilen eğitim programı ile açıklamak mümkün değildir. Tam tersine, polis adaylarının sadece %2.97’sinin demokrasiyle ilgili algılarının eğitim ve öğretmen kaynaklı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu konuda yapılan bazı çalışmalar (Popadic, 2002; Westin, 2002), demokratik tutumların belirlenmesinde, aile, kitle iletişim araçları ve farklı sosyal çevrelerin en az okullarda uygulanan programlar kadar önemli bir yere sahip olduğunu ortaya koymuştur. Nitekim polislerin halkın huzuru ve bütünlüğünü koruma görevlerini sağlıklı yapabilmeleri demokratik tutum ve değerleri kendi yaşantılarında oluşturmalarına bağlıdır ki böyle bir süreçte sosyal çevrenin etkisi yadsınmaz. Bu nedenle, polis adaylarının davranış örüntülerinin altında yatan demokratik anlayışlarının bilinmesi ve bunların öğretim süreci sırasında değerlendirilmesi yararlı olacaktır.

Sonuç ve Öneriler

Polis adaylarının ürettikleri 73 adet metafor doğrultusunda 13 farklı kavramsal kategori elde edilmiştir. Polis adayları en fazla metaforu “özgürlük anlayışı olarak demokrasi” (%17.21) kategorisinde üretirken en az metaforu ise “barış aracı olarak demokrasi” (%1.33) kategorisinde ürettikleri görülmüştür. Polis adaylarının çoğu, metafor ve metaforla ilgili açıklamalarında, demokrasi kavramının özgürlük, değişim, gelişme, süreç, çeşitlilik, eşitlik, işbirliği, denge ve sistem gibi ayırt edici özelliklerine değindikleri sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir sonuç ise, polis adaylarının çok azının, demokrasinin karar verme, seçim ve katılım gibi ayırt edici özelliklerinden bahsetmeleridir. Demokrasi kavramına ilişkin üretilen metafor ve gerekçeler dikkate alındığında polis adaylarının %81.46’sının olumlu bir demokrasi algısına %18.54’lük bir kısmının ise olumsuz bir demokrasi algısına sahip oldukları bulunmuştur. Bu bulgu doğrultusunda, olumlu demokrasi algısına sahip polis adaylarının, demokrasi kavramını, toplum ve birey için değerli, vazgeçilmez bir unsur olarak algıladıkları sonucu elde edilmiştir. Olumsuz demokrasi algısına sahip polis adaylarının ise demokrasi kavramının güç (otorite) sahibi yaptığına ve demokrasi kavramının erişilmesi güç bir varlık olduğuna

inandıkları ise elde edilen diğer bir sonuçtur. Bunun yanında polis adayları, demokrasi algılarını en çok etkileyen faktörün kitle iletişim araçları (%41.08), sosyal çevre - toplum (%18.11) ve kitap (%15.95) olduğunu belirtmeleri üzerine, demokrasi kavramının gelişiminde formal eğitimden çok informal eğitimin ve örtük programın etkili olduğu sonucu çıkarılmıştır.

Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda, polis eğitiminde sosyal, kişisel ve mesleki yaşamda önemi bir yer teşkil eden demokrasi gibi soyut, zor ve bireyin karşısına sürekli çıkacak kavramların öğretiminin yapılması önerilebilir. Kavram öğretiminde, kavramın tanımı, hiyerarşisi, örneği, örnek olmayanı, ayırt edici özellikleri, ayırt edici olmayan özellikleri öğrencilere sunulmalıdır (Coşkun, 2007). Kavram öğretiminde örneklerin ve örnek olmayanların belli bir bütünlükle sunulması, kavram kazanımında aşırı genelleme, dar genelleme ve yanlış kavramsallaştırmaya bağlı hataların azalmasına da yardımcı olmaktadır (Tennyson ve Park, 1980; Martorella, 1998). Bu doğrultu da polis adaylarına demokrasi kavramının, kavram analizi yapılarak öğretilmesi durumunda eksik bilgi ve yanlış anlamalar ortadan kaldırılabilir. Ayrıca, demokrasi vb. kavramlara dair sadece teorik bilgilerin değil bir takım değer, tutum ve becerilerin de bulunduğu gözden kaçırılmamalıdır. Bir kavramla ilgili tutum, değer ve becerilerin gözden kaçırılması o kavramın sadece bellekte depolanan bir kavram olarak kalmasına neden olabilir. Bu durum da, bu kavramların yaşamımızın bir parçası olmasına engel olmaktadır. Bu bağlamda, polis adaylarına demokrasi gibi yaşamın her alanında önemli rol oynayan kavramların, eğitim ve öğrenme yaşantılarıyla harmanlanarak verilmesi önerilebilir. Bir başka ifadeyle, demokrasi kavramının içselleştirilmesinde örtük programın rolü unutulmamalıdır.

Demokrasinin en kötü düşmanının eğitimsizlik olduğunu söyleyen Kaltsounis, demokratik bir toplumda, vatandaşların sağlam bir eğitim almaları gerektiğini belirtir. Çünkü Kaltsounis'e göre, kişilerin demokratik hak ve sorumluluklarını tam ve yeterince yerine getirmelerindeki en önemli faktör eğitimidir (Kaltsounis,1990:190-194). Bu nedenledir ki PMYO' larında verilen İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri, Medeni Hukuk, Ceza Hukuku vb. dersler polis adaylarının demokrasi ile ilgili temel kavram ve unsurları tanımalarına yardım ettiği gibi, öğretim sürecinde

karşılaştıkları davranış ve tutumlar bunu bir anlayış olarak da benimsemelerine yardım edecektir.

Kaynakça

- Arslan, Metin ve Bayrakçı, Mustafa, (2006), "Metaforik Düşünme ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim-Öğretim Açısından İncelenmesi", *Milli Eğitim Dergisi*, C.35, S.171, ss.100-107.
- Atasay, Ali, (1997), *İlköğretim ikinci kademe demokrasi eğitimi ve ilköğretim ikinci kademe öğretmen ve öğrencilerinin demokratik tutum ve davranışlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Büyükkaragöz, Savaş, (1990), *Demokrasi Eğitimi*, Ankara: Türk Eğitim Vakfı Yayınları.
- Coşkun, Mahinur, (2007), İçeriğin Öğretim İçin Düzenlenmesi, Ahmet Doğanay (Ed.), *Öğretim İlke ve Yöntemleri içinde* (ss.83-127), Ankara: Pagem A Yayıncılık.
- Çağlar, Ali, (2000), "Türk Polisinde Sosyalleşme ve Polis Kültürü", *Polis Bilimleri Dergisi*, C. 2 S. 7-8, ss.87-110.
- Çalık, Dilek, (2002), *İlköğretim okullarında demokrasi eğitimi üzerine bir araştırma (Manisa ili örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Çetinkaya, Fatih, (2003), *Demokrasi Odaklı Polis Kimliği ve Türkiye'de Demokrasi Odaklı Polis Kimliği Oluşturma Yaklaşımının Belirlenmesine Yönelik Bir Uygulama*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Dikici, Ali, (2007), "Türk Polisine Uygulamalı ve Katılımcı Bir Eğitim Verebilmek İçin Kullanılabilecek Yöntem ve Ağıştırma Örnekleri", *Polis Dergisi*, C.13, S.52, ss.35-39.
- Doğan, İsmail, (2007). *Modern Toplumda Vatandaşlık Demokrasi ve İnsan Hakları (6. baskı)*. Ankara: Pagem yayıncılık.

- Doğan, Fatma, (2008), *Ankara İli İlköğretim Okulları Yönetici ve Öğretmenlerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesine İlişkin Görüşleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Doğanay, Ahmet, (2010), “What does democracy mean to 14-year-old Turkish children? A comparison with results of the 1999 IEA Civic Education Study”, *Research Papers in Education*, C.25, S.1, ss.51-71
- Fındıklı, Remzi, (2000), Polislik Mesleğinin Özellikleri ve Mesleki Kimlik Olgusu, *Polis Bilimleri Dergisi*, C.2, S.5-6, ss.1-16.
- Genç, Salih, Zeki, (2006), “Demokratik kazanımların gerçekleştirilmesinde ilköğretim öğretmenlerinin etkililiğinin değerlendirilmesi”, *Milli Eğitim Dergisi*, C.35, S.171, ss.43-54.
- Gömleksiz, Müfit ve Vural, Ruken, Akar, (2006), “Nasıl Bir Öğretmen Yetiştiriyoruz: Otoriteriyenizm ve Ayrımcılık Üzerine Bir Araştırma”, Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Çanakkale: On Sekiz Mart Üniversitesi, 4-6 Mayıs 2006.
- Güçlü, Timur, (2008), *“Toplum Odaklı Polislik Ekseninde Türk Polisinin BM Kosova Misyona Katkıları”*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Başkanlığı, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gündoğdu, Kerem, (2004), *A Case Study On Democracy And Human Rights Education in An Elementary School*, Yayınlanmamış doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kaldırım, Elif, (2005), “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Demokrasi Algıları”, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.25, S.3, ss.143-162.
- Kaltsounis, Theodore, (1990), “Democracy and Democratic Citizenship Education”, *Social Studies*, C.81, S.5, ss.190-194.
- Marenin, Otwin, (2004), “Police Training for Democracy”, *Police Practice and Research*, C.5, S.2, ss.107-123.
- Martorella, Peter (1998). *Social Studies for Elementary School Children: Developing Young Citizens*, (Second Edition). USA: Prentice Hall.
- Miles, Matthew, B, and Huberman, Michael, A, (1994), *Qualitative Data Analysis*, London: Sage Publication.

- Popadic, Dragan, (2002), "Conceptions on democracy", (Ed.) Westin, L. K., *Democracy in education in Bosnia- Herzegovina and FR Yugoslavia*, Institute of International Education, ss.65-94.
- Saban, Ahmet, (2008), "İlköğretim I. Kademe Öğretmen ve Öğrencilerinin Bilgi Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler", *İlköğretim-Online*, C.7, S.2, ss.421-455.
- Sarı, Mediha, (2007), "*Demokratik Değerlerin Kazanımı Sürecinde Ör-tük Program: Düşük ve Yüksek "Okul Yaşam Kalitesi"ne Sahip İki İlköğretim Okulunda Nitel Bir Çalışma*", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Sklansky, David, A., (2005), "Police and Democracy", *Michigan Law Review*, C.103, S.7, ss. 1699-1830.
- Şaylan, Gencay, (1998), *Demokrasi ve Demokrasi Düşüncesinin Geliş-mesi (1. Baskı)*, Ankara: TODAİE Masa Üstü Yayıncılık Bürosu.
- Tanırlı, Hamit, (2007), "*Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimiyle İlgili Konuların İlköğretim Kurumlarında Okutulmakta Olan ders Kitapla-rı İçerisindeki Yerin İncelenmesi*", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Ens-titüsü, Kahramanmaraş.
- Tanilli, Server, (2003), *Nasıl bir demokrasi istiyoruz*, İstanbul: Adam Yayınları.
- Tennyson, Robert D. ve Park, Ok Choon, (1980), "The Teaching of Concepts: A Review of Instructional Desing Research Literature", *Review of Educational Research*, C.50, N.1, ss. 55-70.
- Touraine, Alain, (2000), *Demokrasi nedir? (2. Baskı)*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Uslu, Mehmet, (2003), *İlköğretim ikinci kademedeki demokrasi eğitimi: Öğretmen ve öğrencilerin demokratik davranışlar sergileme düzeyle-ri (Sakarya ili örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan, (2006), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştır-ma Yöntemleri (6. Baskı)*, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yasin, Zeki, (2006), *Toplum Destekli Polislikte Yurttaş Odaklı Yönetim Anlayışı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Yüksekoğlu, Murat; Yükseköğlu, E. Hülya; Cömert, T. İtir; Özaşçılar Mine; Ziyalar, Neylan ve Yavuz, M. Fatih, (2010), “Polis Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Sosyodemografik Özellikleri ve Psikolojik İhtiyaçlarının İncelenmesi: Adile Sadullah Mermerci Örnelemi”, *Polis Bilimleri Dergisi*, C.12, S.3, ss.107-127.

Westin, Lidija Kolouh, (2002), “Comparisons and conclusions”, (Ed.) Westin, L. K., *Democracy in Education in Bosnia-Herzegovina and FR Yugoslavia*, Institute of International Education, ss.171-184.